

Червінчук Андрій Васильович

завідувач науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший дослідник

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВАНТАЖОВІДПРАВНИКА ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВЕЛИКОВАГОВИХ ТА ВЕЛИКОГАБАРИТНИХ ВАНТАЖІВ

Законом України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо окремих питань здійснення габаритно-вагового контролю» від 29.06.2021 р. № 1582-IX, Кодекс України про адміністративні правопорушення було доповнено статтею 132-2 «Порушення вимог оформлення та внесення відомостей до товарно-транспортної накладної або інших визначених законодавством документів на вантаж», якою було запроваджено адміністративну відповідальність за внесення (зазначення) вантажовідправником недостовірних відомостей про масу або габарити вантажу до товарно-транспортної накладної або іншого визначеного законодавством документа на вантаж, що не відповідають фактичним даним, який перевозиться, а так само внесення (зазначення) вантажовідправником відомостей про масу або габарити вантажу до товарно-транспортної накладної або іншого визначеного законодавством документа, які перевищують параметри, встановлені законодавством, за відсутності оформленого дозволу на проїзд автомобільними дорогами транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні.

Зважаючи на дискусійність запроваджених норм, після набуття чинності зазначеного закону, група народних депутатів зареєструвала новий законопроект № 6222 від 26.10.2021 «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо усунення дискримінації вантажовідправника за порушення вимог вагового контролю», який був схвалений Верховною Радою України та набув чинності 26.10.2022 року [1].

Після запроваджених змін диспозиція ст. 132-2 КУпАП містить у собі два склади адміністративних проступків:

1) Внесення (зазначення) вантажовідправником відомостей про масу або габарити вантажу до товарно-транспортної накладної або іншого визначеного законодавством документа на вантаж, що не відповідають фактичним даним, які перевищують нормативно встановлені законодавством вагові або габаритні параметри, крім вантажовідправника, який одночасно є перевізником цього вантажу;

2) внесення (зазначення) вантажовідправником відомостей про масу або габарити вантажу до товарно-транспортної накладної або іншого визначеного законодавством документа на вантаж, що перевищують нормативно встановлені законодавством вагові або габаритні параметри від 5 відсотків до 10 відсотків включно, за відсутності оформленого дозволу на проїзд

автомобільними дорогами транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні.

Кваліфікуючою ознакою цих правопорушень є ступінь перевищення нормативно встановлених вагових або габаритних параметрів: від 5 відсотків до 10 відсотків включно; понад 10 відсотків, але не більше 20 відсотків включно; понад 20 відсотків, але не більше 30 відсотків включно; та понад 30 відсотків. Залежно від значущості таких перевищень, відповідними частинами цієї статті передбачена відповідальність від п'ятиста до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Визначення адміністративним правопорушенням внесення (зазначення) вантажовідправником недостовірних відомостей про масу або габарити вантажу до товарно-транспортної накладної або іншого визначеного законодавством документа на вантаж, що не відповідають фактичним даним, який перевозиться, передбаченим ст. 132-2 КУпАП, є порушенням вимог ст. 61 Конституції України, відповідно до якої ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення.

Зазначене діяння, на сьогодні підпадає під ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ст. 358 Кримінального кодексу України «Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів», яка визнає злочином підроблення посвідчення або іншого офіційного документа, який видається чи посвідчується підприємством, установою, організацією, громадянином-підприємцем, нотаріусом, державним реєстратором, суб'єктом державної реєстрації прав, особою, яка уповноважена на виконання функцій держави щодо реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, державним виконавцем, приватним виконавцем, аудитором чи іншою особою, яка має право видавати чи посвідчувати такі документи, і який надає права або звільняє від обов'язків, з метою використання його підроблювачем чи іншою особою або збут такого документа, а також виготовлення підроблених печаток, штампів чи бланків підприємств, установ чи організацій незалежно від форми власності, інших офіційних печаток, штампів чи бланків з тією самою метою або їх збут. Такі дії з криміналістичної точки зору визнаються інтелектуальною підробкою, яка полягає у складанні та видачі правильного за формою та виготовленням документа, але такий документ містить свідомо неправдиві відомості [2].

Тому, встановлення додаткового виду юридичної відповідальності дає підстави для притягнення особи до «подвійної відповідальності», що є порушенням конституційних принципів та міжнародних норм. Крім того, відповідно до ст. 9 КУпАП, адміністративна відповідальність настає лише у разі, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до закону кримінальної відповідальності.

Віднесення до адміністративного правопорушення дій, спрямованих на внесення (зазначення) вантажовідправником відомостей про масу або габарити вантажу до товарно-транспортної накладної або іншого визначеного законодавством документа, які перевищують параметри, встановлені

законодавством, за відсутності оформленого дозволу на проїзд автомобільними дорогами транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, не відповідає діючим правовим нормам, що регулюють суспільні відносини у сфері транспортних перевезень за наступних підстав:

1) відповідно до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Міністерства транспорту України від 14.10.1997 р. № 363, вантажовідправник – це фізична або юридична особа, яка подає перевізнику вантаж для перевезення. Дозвіл на проїзд автомобільними дорогами транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, згідно із Постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2001 р. № 30 «Про проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами» видається перевізникові уповноваженим підрозділом Національної поліції України. Здійснювати контроль та перевірку отриманого дозволу під час руху транспортного засобу дозволяється лише підрозділам Національної поліції України. Вантажовідправник не має повноважень щодо видання та перевірки дозволу, а отже й не може нести відповідальність за його відсутність у перевізника. Права та обов'язки вантажовідправника не передбачають можливість будь-якої перевірки дозвільних документів у перевізника. Більш того, п.п. 8.1., 8.2. Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні визначають, що типи та кількість рухомого складу, потрібного для виконання перевезень вантажів визначаються перевізником залежно від обсягу і характеру перевезень. Також, саме перевізник зобов'язаний забезпечувати своєчасну подачу справного рухомого складу, придатного для перевезення вантажів відповідно до заявки та такого, що відповідає санітарним нормам [3].

Отже, обов'язок надати необхідний транспортний засіб, що відповідає усім вимогам, у тому числі, щодо наявності необхідних дозвільних документів, покладається виключно на перевізника.

У зв'язку з вищевикладеним, притягнення до адміністративної відповідальності за ст. 132-2 КУпАП вантажовідправника за внесення (зазначення) ним відомостей про масу або габарити вантажу до товарно-транспортної накладної або іншого визначеного законодавством документа, які перевищують параметри, встановлені законодавством, за відсутності оформленого дозволу на проїзд автомобільними дорогами транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, є грубим порушенням законодавства України у сфері юридичної відповідальності осіб;

2) внесення (зазначення) вантажовідправником відомостей про масу або габарити вантажу до товарно-транспортної накладної або іншого визначеного законодавством документа, які перевищують параметри, встановлені законодавством, тобто внесення до офіційного документу інформації, яка містить об'єктивну істину, що може використовуватися як доказ у справі про адміністративне правопорушення, у жодному разі не може визнаватися протиправною поведінкою, адже це є обов'язком вантажовідправника, що

закріплено у Правилах перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні. Відповідно до п. 11.3. цих Правил товарно-транспортну накладну на перевезення вантажів автомобільним транспортом виписує замовник (вантажовідправник) у трьох примірниках та засвідчує всі примірники власним відписом. Запис у товарно-транспортній накладній про вантаж виконується замовником (п. 10.13).

Таким чином, притягнення особи до адміністративної відповідальності за належне виконання покладених на неї чинним нормативно-правовим актом певних обов'язків є нонсенсом.

Отже, зважаючи на наведені аргументи, слід дійти висновку, що чинні норми статті 132-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, мають розбіжності та конфліктують з іншими чинними нормативно-правовими актами України, що регулюють суспільні відносини у сфері автотранспортних перевезень, і тому зазначена стаття в цій редакції має бути виключена Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#n104> (дата звернення: 07.11.2022).
2. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 07.11.2022).
3. Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98#n18> (дата звернення: 07.11.2022).